YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS
26 päivänä marraskuuta 1999 *

Asiassa C-440/98,

jonka Corte dei conti (Italia) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa jälkikäteistä tarkastusta koskevassa asiassa

Radiotelevisione italiana SpA (RAI)

ennakkoratkaisun julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 18 päivänä kesäkuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/50/ETY (EYVL L 209, s. 1), julkisia tavaranhankintoja koskevien sopimustentekomenettelyjen yhteensovittamisesta 14 päivänä kesäkuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/36/ETY (EYVL L 199, s. 1) ja julkisia rakennusurakoita koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 14 päivänä kesäkuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/37/ETY (EYVL L 199, s. 54) tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat J. C. Moitinho de Almeida, D. A. O Edward (esittelevä tuomari),

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

L. Sevón ja R. Schintgen sekä tuomarit P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann, H. Ragnemalm, M. Wathelet ja V. Skouris,

julkisasiamies: G. Cosmas,

kirjaaja: R. Grass,

kuultuaan julkisasiamiestä,

on antanut seuraavan

määräyksen

1 Corte dei conti on 30.10.1998 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 3.12.1998, esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla kolme ennakkoratkaisukysymystä julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 18 päivänä kesäkuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/50/ETY (EYVL L 209, s. 1), julkisia tavaranhankintoja koskevien sopimustentekomenettelyjen yhteensovittamisesta 14 päivänä kesäkuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/36/ETY (EYVL L 199, s. 1) ja julkisia rakennusurakoita koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 14 päivänä kesäkuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/37/ETY (EYVL L 199, s. 54) tulkinnasta.

2 Kysymykset on esitetty asiassa, joka koskee Radiotelevisione Italiana SpA:n (jäljempänä RAI) talouden tarkastusta tilikausilta 1994—1996.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

3 20.7.1961 annetun presidentin asetuksen mukaan Corte dei conti tarkastaa RAIn talouden. Corte dei contin tarkastustoimivalta perustuu Italian perustuslain 100 artiklan 2 kohtaan, joka koskee niiden yritysten talouden hallintoa, joiden toimintaa valtio rahoittaa lain nojalla.

4 Tilikausia 1994—1996 koskevan RAIn talouden tarkastuksen yhteydessä Corte dei contin yhteisöjen talouden tarkastuksesta vastaava jaosto päätti lykätä ratkaisun antamista ja esittää yhteisöjen tuomioistuimille seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko RAIlla — Radiotelevisione italiana SpA — velvollisuus noudattaa neuvoston direktiivissä 93/38/ETY, sellaisena kuin se on myöhemmin tehdyillä muutoksilla ja täydennyksillä muutettuna, vahvistettua julkisia hankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyä aiemmin näiden soveltamisalan ulkopuolelle jätetyillä aloilla, kun otetaan huomioon, että direktiivin täytäntöönpanemisesta 17.3.1995 annetun lain nro 158 liitteessä 17 olevassa h kohdassa direktiivin henkilöllisen soveltamisalan ulkopuolelle jätetään 'radio- ja televisiolähetystoimintaa koskevia palveluja suorittavat yksiköt'?

2) Jos edelliseen kysymykseen vastataan kieltävästi, onko RAIn — Radiotelevisione italiana SpA — katsottava, ettei se kuulu siihen henkilöryhmään, joka on velvollinen noudattamaan julkisia hankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjä koskevia yhteisön säännöksiä, vai kuuluuko se 14.6.1993 annetulla julkisia rakennusurakoita koskevalla direktiivillä 93/38/ETY, 18.6.1992 annetulla julkisia palveluhankintoja koskevalla direktiivillä 92/50/

ETY ja 14.6.1993 annetulla julkisia tavaranhankintoja koskevalla direktiivillä 93/36/ETY, sellaisina kuin ne ovat myöhemmillä muutoksilla ja täydennyksillä muutettuina, perustettuun yleiseen järjestelmään?

3) Kuuluuko RAI — Radiotelevisione italiana SpA — yhteisön oikeuden käsitteen 'julkisoikeudellinen oikeushenkilö' alaan, jos otetaan huomioon, että vaikka RAI harjoittaa kaupallista ja teollista toimintaa markkinatalouden ehdoilla täyttääkseen yleisen edun mukaiset vaatimukset julkisen palvelutehtävänsä suorittamiseksi, on kuitenkin muistettava, että sen rahoitus saadaan erityisestä valtiollisesta, lupamaksuihin perustuvasta järjestelmästä?"

Yhteisöjen tuomioistuimen toimivalta

5 Corte dei conti katsoo, että yhteisöjen talouden tarkastusta suorittavassa kokoonpanossaan se täyttää yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistetut perustamissopimuksen 177 artiklassa tarkoitetut "jäsenvaltion tuomioistuimen" käsitettä koskevat edellytykset. Tässä yhteydessä se tekee selkoa tarkastustehtävänsä päämääristä, joita on kahta eri tyyppiä. Yhtäältä se toimittaa tarkastettavakseen saatettujen yhteisöjen hallinnon lainmukaisuuden ja virheettömyyden tarkastuksen ja arvioi toisaalta näiden yhteisöjen tuloksia niiden kannattavuuden, tehokkuuden ja taloudenhoidon asianmukaisuuden osalta.

6 Italian hallitus toimitti 6.7.1999 yhteisöjen tuomioistuimelle ilmoituksen, jossa Corte dei conti toteaa, että päätös, joka sen on tehtävä käsiteltävänään olevassa asiassa, on luonteeltaan tuomio. Sovellettavien kansallisten säännösten, eli 21.3.1958 annetun lain nro 259/1958 8 §:n mukaan yhteisöjen talouden tarkastuksesta vastaavassa jaostossa käytävässä menettelyssä noudatetaan kontradiktorista periaatetta, ja menettelyn päätteeksi annettavalla päätöksellä

ratkaistaan asia, joka on saatettu vireille Corte dei contissa; tästä päätöksestä ei voi valittaa ja se on oikeusvoimainen.

7 Italian hallitus väittää puolestaan, että Corte dei contin esittämät kysymykset eivät täytä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä.

8 Lisäksi Italian hallitus toteaa, että Italian valtiosääntötuomioistuimen oikeuskäytännössä (muun muassa asiassa nro 335/95 annetussa tuomiossa, Rivista della Corte dei conti, 1995, 3, II, s. 163) katsotaan, että toimien etukäteinen laillisuusvalvonta ja yhteisöjen talouden jälkikäteinen tarkastus on pidettävä erillään toisistaan. Ensin mainittuun valvontaan kuuluu tämän oikeuskäytännön mukaan monia lainkäyttöelinten suorittamalle valvonnalle tyypillisiä piirteitä, kun taas 14.1.1994 annetun lain nro 20/1994 (GURI nro 10, 14.1.1994) 3 §:n 4 momentissa tarkoitettua jälkikäteistä talouden tarkastusta "ei voida luonnehtia valvonnaksi, joka voitaisiin rinnastaa tuomioistuinvalvontaan, eli katsoa, että sen päämääränä olisi tietyn objektiivisen oikeuden suojaaminen, ja sulkea sen ulkopuolelle kaikki sellainen arviointi, joka ei koske puhtaasti oikeudellisia seikkoja".

9 Komissio väittää, että Corte dei contia ei voida tätä jälkikäteistä tarkastustehtävää suorittaessaan pitää perustamissopimuksen 177 artiklassa tarkoitettuna tuomioistuimena. Komissio esittää muun muassa, että esillä olevassa pääasiassa Corte dei contissa ei ole saatettu vireille asiaa, joka sen on ratkaistava lainkäyttöpäätöksellä. Komission mukaan silloin, kun jälkikäteinen tarkastustehtävä, jota tämä elin suorittaa, koskee toimia, jotka on jo pantu täytäntöön, Corte dei conti tarkastaa hallintotoiminnassa saavutettuja tuloksia suhteessa alun perin laadittuun suunnitelmaan. Tässä tehtävässään Corte dei conti toimii hallintoviranomaisena eikä lainkäyttöviranomaisena.

10 Komissio huomauttaa lisäksi, että Corte dei conti arvioi hallintotoimintaa myös muiden tekijöiden kuin puhtaasti oikeussääntöjen soveltamisen kannalta.

11 Harkitessaan, onko tietty toimielin perustamissopimuksen 177 artiklassa tarkoitettu tuomioistuin, mikä on pelkästään yhteisön oikeuden perusteella ratkaistava kysymys, yhteisöjen tuomioistuin ottaa huomioon useita seikkoja, joita ovat muun muassa kyseisen toimielimen lakisääteisyys, pysyvyys, sen tuomiovallan pakottavuus, menettelyn kontradiktorisuus, toimiminen oikeussääntöjen soveltajana ja riippumattomuus (ks. mm. asia 61/65, Vaassen-Göbbels, tuomio 30.6.1966, Kok. 1966, s. 377; Kok. Ep. I, s. 263; asia C-54/96, Dorsch Consult, tuomio 17.9.1997, Kok. 1997, s. I-4961, 23 kohta ja asia C-416/96, Eddline El-Yassini, tuomio 2.3.1999, Kok. 1999, s. I-1209, 17 kohta).

12 Lisäksi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansalliset tuomioistuimet voivat pyytää yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua ainoastaan silloin, kun niissä on vireillä oikeudenkäyntiasia ja kun niissä vireillä olevan menettelyn tarkoituksena on oikeudenkäyntiasian ratkaiseminen tuomioistuimen päätöksellä (ks. asia 318/85, Greis Unterweger, määräys 5.3.1986, Kok. 1986, s. 955, 4 kohta; asia C-111/94, Job Centre, tuomio 19.10.1995, Kok. 1995, s. I-3361, 9 kohta ja asia C-134/97, Victoria Film, tuomio 12.11.1998, Kok. 1998, s. I-7023, 14 kohta).

13 Se, onko jokin elin oikeutettu saattamaan asian vireille yhteisöjen tuomioistuimessa, on ratkaistava siis sekä rakenteellisten että funktionaalisten kriteerien perusteella. Kansallista toimielintä voidaan pitää perustamissopimuksen 177 artiklassa tarkoitettuna tuomioistuimena silloin, kun tämä toimielin suorittaa lainkäyttötehtäväänsä, kun taas silloin kun se suorittaa muita, esimerkiksi hallinnollisia tehtäviä, sitä ei voida pitää tuomioistuimena.

14 Tästä seuraa, että sen ratkaisemiseksi, voidaanko kansallista toimielintä, jolle on laissa osoitettu erilaisia tehtäviä, pitää perustamissopimuksen 177 artiklassa tarkoitettuna tuomioistuimena, on selvitettävä niiden erityistehtävien luonne, joita se suorittaa juuri siinä laissa säädetyssä yhteydessä, jossa asia pitäisi saattaa yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tätä selvitettäessä vaikutusta ei ole sillä, että kyseisen toimielimen muita jaostoja, eikä edes sillä, että juuri sitä

jaostoa, joka on saattanut asian vireille yhteisöjen tuomioistuimessa, on pidettävä perustamissopimuksen 177 artiklassa tarkoitettuna tuomioistuimena silloin kun tämä jaosto suorittaa muita kuin nyt esillä olevassa asiassa suoritettua tehtävää.

15 Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyistä huomautuksista käy ilmi, että Corte dei contin pääsiassa suorittama jälkikäteistä talouden tarkastusta koskeva tehtävä koskee pääasiallisesti hallintotoiminnan tulosten arviointia ja tarkastusta. Tästä seuraa, että asiassa, jossa nyt esillä oleva ennakkoratkaisupyyntö on esitetty, tämä toimielin ei suorita lainkäyttötehtävää.

16 Näin ollen yhteisöjen tuomioistuin ei ole toimivaltainen ratkaisemaan Corte dei contin esittämiä kysymyksiä.

Oikeudenkäyntikulut

17 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Italian hallitukselle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on määrännyt seuraavaa:

Yhteisöjen tuomioistuin ei ole toimivaltainen vastaamaan Corte dei contin 30.10.1998 tekemällään päätöksellä esittämiin kysymyksiin.

Annettiin Luxemburgissa 26 päivänä marraskuuta 1999.

R. Grass

kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias

presidentti